

Project 'Soort van de maand'

Om de natuur in Nederland goed te kunnen beschermen zijn veel gegevens nodig over het voorkomen van planten en dieren. Duizenden vrijwilligers zijn al actief met het verzamelen van deze gegevens. Daarnaast zijn veel mensen graag in de natuur om naar planten en dieren te kijken. Helaas komen nog niet alle gegevens verder dan de hoofden of de opschrijfboekjes van deze waarnemers.

Om alle natuurliefhebbers te stimuleren hun waarnemingen van planten en dieren door te geven is het project 'Soort van de maand - op stap en tellen in de natuur' ontwikkeld. Dit project, waar iedereen aan mee kan doen, is een gezamenlijk project van de VOFF, de Natuurkalender en de WILDzoekers.

Binnen het project Soort van de maand wordt in 2007 maandelijks een soort in de schijnwerpers worden gezet waarvan zoveel mogelijk waarnemingen zullen worden verzameld. Het gaat daarbij om allerlei verschillende soorten uit verschillende soortgroepen (hogere planten, paddestoelen, mossen, ongewervelden, amfibieën, zoogdieren etc.), zodat de grote verscheidenheid in de Nederlandse natuur zichtbaar wordt gemaakt. De 12 soorten zijn zorgvuldig uitgekozen, waarbij criteria als herkenbaarheid, verspreiding over het land, vindbaarheid en de indicatorwaarde (wat zegt de soort over de

Maand	Soort
januari	Ijsvogel
februari	Haas
maart	Citroenvlinder
april	Paraplutjesmos
mei	Rugstreepad
juni	Weidebeekjuffer
juli	Klokjesgentiaan
augustus	Wespenspin
september	Wijngaardslak
oktober	Kostgangerboleet
november	Phyllonorycter platani
december	Kleine wintervlinder

natuurwaarde van een gebied) een belangrijke rol spelen. Door een intensieve campagne, met behulp van alle verwante organisaties en de landelijke en regionale pers zullen zoveel mogelijk mensen op de hoogte worden gesteld van de actie.

De maand februari is voorbij, maar waarnemingen kunnen nog altijd worden doorgegeven op www.telmee.nl.

Neeltje Huizenga

De Natuurkalender richt zich op het monitoren, analyseren, voorspellen en communiceren van het tijdstip waarop jaarlijks terugkerende verschijnselen in de natuur zich voordoen.

De website www.natuurkalender.nl speelt een belangrijke rol. Je kunt er terecht voor het doorgeven en bekijken van waarnemingen, voor dagelijkse voorspellingen van bloei en bladontplooiing van planten en vliegtijd van vlinders, voor foto's en voor informatie over hooikoorts en de ziekte van Lyme.

WILDzoekers is dé natuurclub voor jongens en meiden van 8 tot 16 jaar. Bij WILDzoekers kun je het hele jaar meedoen aan gezellige en spannende WILDavonturen zoals: vleurmuizen zoeken met een batdetector, GPS-tochten, brandingsurfen, waddenkampen, vogelspotten en nog veel meer!

Meer weten? Kijk op www.wildzoekers.nl

Nationale Braakbalpluisweek 2006

Van 4-12 november 2006 heeft de Nationale Braakbalpluisweek plaatsgevonden. De Zoogdiervereniging VZZ organiseerde deze week voor de WILDzoekers, de jeugdnatuurclub voor 8 tot 16 jarigen waar de VZZ deel van uitmaakt.

Deelnemende organisaties zijn vooral natuurmusea en bezoekerscentra. De Bezoekerscentra van Natuurmonumenten waren dit jaar ingericht als speciale WILDzoekerslocaties. Eén van die WILDzoekerslocaties was woensdagmiddag 8 november het bezoekerscentrum Brunssummerheide:

Na een korte film over de kerkuil stortten de 30 aanwezige kinderen zich enthousiast op de braakballen. In een recordtijd werden braakballen uit elkaar getrokken en de aanwezige schedels, kaken en losse botjes verzameld. Met behulp van

de zoekkaart kon in sommige gevallen de muizensoort achterhaald worden, maar eigenlijk deed dit er bij de meeste kinderen niet toe en waren alle prooiersten uit de braakbal interessant. Na een blik onder de microscoop ("hé er zit 'bloed' aan deze tanden) werden de verzamelde onderdelen in een schilderijlijstje geplakt. Het uitreiken van een "pluisdiploma" aan alle deelnemers was de afsluiting van een zeer geslaagde middag waarbij een nieuwe generatie zoogdieronderzoekers kennis heeft kunnen maken met verschillende muizensoorten.

Het was de vijfde keer dat de VZZ een landelijke pluisweek organiseerde. In 2002 was de eerste. In dat jaar hebben 2000 kinderen geplozen. Sindsdien neemt het aantal locaties en pluizende kinderen jaarlijks toe. Dit jaar hebben 4329 kinderen geplozen op 29 verschillende pluislocaties verspreid door heel Nederland.

Aantal pluislocaties en kinderen

Jaar	Locaties	Deelnemers
2002	8	2000
2003	12	1894
2004	12	3783
2005	16	2522
2006	29	4329

De Zoogdiervereniging leverde de deelnemende locaties braakballen, lesmateriaal, instructies en diploma's. De pluisweek was toegankelijk voor zowel schoolklassen als individuele kinderen. Er waren afhankelijk van de capaciteit en ruimte, pluis-

Uiterste concentratie voor de inhoud van een braakbal bij het informatiecentrum Zorgvrij. Foto: Informatieboerderij Zorgvrij

Met WILDzoekers aan het pluizen. Hier op de Brunssumerheide. Foto: Neeltje Huizenga

locaties waar de hele week groepen terecht konden maar ook die alleen op de woensdagmiddag of de zondag ruimte hadden voor individuele pluizers.

In veel gevallen kregen de educatief medewerkers assistentie van ervaren vrijwilligers met kennis van het braakbalpluizen. Deze waren verbonden aan de pluilocatie, de VZZ of WILDzoekers. Diverse (lokale) media hebben aandacht aan de Nationale Braakbalpluisweek besteed. Op de website van de VZZ was een speciale pagina ingericht met daarop alle informatie over de pluisweek en de betrokken organisaties.

De Pluisweek in 2006 werd mogelijk gemaakt door een financiële bijdrage van de Haëlla Stichting en het Regulusfonds beheerd door het Prins Bernhard Cultuurfonds.

Bijzondere dank gaat uit naar de personen die hebben meegeholpen de ruim 3500 benodigde braakballen bij elkaar te krijgen en de vrijwilligers die hebben geassisteerd op de WILDzoekerslocaties.

Neeltje Huizenga

Ook in 2007 wil de Zoogdierverseniging VZZ graag weer een Nationale Braakbalpluisweek organiseren. Zonder braakballen echter geen pluisweek, vandaar alvast de oproep om dit jaar zoveel mogelijk braakballen te verzamelen en op te sturen naar de VZZ.

Braakballen kunnen (gratis) worden gestuurd naar:

Zoogdierverseniging VZZ - Pluisweek 2007
Antwoordnummer 1380
6800 VC Arnhem

Van bestuur en bureau

Nieuwe bestuursleden

Op de Algemene ledenvergadering van 18 november 2006 zijn Helene Stafleu en Toon Zwetsloot tot het bestuur van de Zoogdierverseniging toegetreden. Helene als gewoon bestuurslid, Toon als penningmeester. Toon is tevens penningmeester van de Steunstichting VZZ geworden.

ALV 21 april: zeezoogdieren

De Algemene ledenvergadering wordt dit jaar gehouden op 21 april in het Natuurmuseum Rotterdam. Een deel van de ochtend zal traditiegetrouw gewijd zijn aan het jaarverslag en de jaarrekening van het afgelopen jaar. De rest van de dag staat in het teken van zeezoogdieren.

Het jaar 2007 is door de Verenigde Naties uitgeroepen tot Jaar van de Dolfijn en Kees Camphuysen publiceert begin dit jaar 'Walvissen en dolfijnen in de Noordzee'. Voor de Zoogdierverseniging aanleiding om aandacht aan deze diergroep te besteden. Ook zal de stand van zaken rond de gewone en de grijze zeehond belicht worden. Zeezoogdieren trekken altijd veel media-aandacht, maar wat weten we eigenlijk over deze dieren en hoe gaat het met ze? Drie van de inheemse soorten staan op de Rode Lijst van Nederlandse zoogdieren. Er zijn plannen om zee-reservaten in te richten. Zal dat helpen? Kom 21 april naar Rotterdam en leer hier meer over. De dag wordt afgesloten met een rondleiding door het museum.

Zie voor het programma www.vzz.nl.

Zoogdieren, het beschermen waard

Dit jaar verschijnt de tweede Rode Lijst van de Nederlandse zoogdieren. Ten opzichte van de vorige (1994) is er -helaas- weinig veranderd. Nog steeds staat meer dan 40% van onze inheemse zoogdieren op de Rode Lijst. Wel zijn er wat verschuivingen opgetreden. Met sommige soorten gaat het nu iets beter en een enkeling kon zelfs van de lijst gehaald worden, zoals de franjestaart. Maar er zijn ook soorten die nu sterker bedreigd zijn dan 13 jaar geleden. Een goed voorbeeld hiervan is de hazelmuis. Deze soort stevent gestaag af op uitsterven in Nederland. Hij komt alleen in Zuid-Limburg voor en dan met name in bosranden, die vaak gren-

zen aan wandelpaden of wegen. De bermen van die paden en wegen moeten jaarlijks gesnoeid worden om geen belemmering voor het verkeer te vormen. Dat is een probleem, als het in de voortplantings-tijd (nazomer-najaar) gebeurt, wat in 2006 voor de derde keer langs de Epenerbaan het geval was. De nesten van de hazelmuizen zijn vernietigd en de dieren moesten vluchten. Ondanks het bestaan van een gedragscode 'Zorgvuldig bosbeheer' en afspraken met de Stichting Instandhouding Kleine Landschapselementen in Limburg over hazelmuis-vriendelijk bermbeheer overtraden de gemeenten en de terreinbeheerder hiermee de Flora- en faunawet. Reden voor de Zoogdierverseniging om bij de Algemene Inspectiedienst een handhavingsverzoek tegen de verantwoordelijke gemeenten en terreinbeheerder in te dienen.

Beter gaat het in Noord-Brabant. Recent verscheen het Soortbeschermingsplan Vleermuizen in Noord-Brabant, dat de Zoogdierverseniging VZZ voor de provincie schreef. De komende jaren wil de provincie veel geld investeren in onder andere reconstructie van het cultuurlandschap. Zoogdieren kunnen daar van profiteren, mits men met de eisen die ze aan de landschappelijke structuur stellen rekening houdt. Denk bijvoorbeeld aan alle gebouw-bewonende vleermuizen en kleine marters als bunzing, wezel en hermelijn. De Zoogdierverseniging zal dit ondersteunen en ook bij de andere provincies pleiten voor het opnemen van voorzieningen voor zoogdieren in Reconstructiegebieden.

Inhaalslag Verspreidingsonderzoek Nederlandse Zoogdieren

Op de valreep van 2006 kon eindelijk begonnen worden aan de Inhaalslag Verspreidingsonderzoek Nederlandse Zoogdieren (VONZ). In korte tijd moet beter inzicht verkregen worden in het voorkomen van enkele zeldzame zoogdiersoorten, zoals boomarter, noordse woelmuis, waterspitsmuis, eikel- en hazelmuis en vleermuizen. Dit gebeurt door de inzet van vele vrijwilligers.

In het najaar van 2006 is al intensief gezocht naar noordse woelmuisen op Texel en op dit moment zijn de voorbereidingen aan de gang voor het veldwerk aan de andere soorten. In principe kan iedereen aan dit landelijke onderzoek meedoen,

maar voor sommige werkzaamheden is speciale kennis nodig. Zo worden dit voorjaar cursussen over 'boomarters inventariseren' gegeven op de volgende data en locaties:

zaterdag 24 maart	Veluwezoom
woensdag 28 maart	Castricum
zaterdag 14 april	Noord-Brabant
zaterdag 5 mei	Flevoland

Op dinsdag 27 maart 2007 verzorgt Chris Achterberg een lezing over boomarters op Schoorl. Voor de lezing en de cursussen dient u zich op te geven: chris.achterberg@vzz.nl of 026-3705318. Op de website www.vzz.nl vindt u meer informatie over de Inhaalslag VONZ en de cursussen.

Wat brengt uw kat?

Natuuronderzoekers (vrijwilligers en professionals) gaan het liefst in natuurgebieden op zoek naar zoogdieren. Daardoor weten we maar weinig van de zoogdieren die vlak bij de mensen leven, zoals de vele muizensoorten. Voor het project 'Atlas van de Limburgse zoogdieren' van de Zoogdierverseniging en het Natuurhistorisch Genootschap is kattenbezitters gevraagd foto's te maken van (spits)muizen die hun kat ving en deze naar het Genootschap te sturen. Dat was zo'n succes dat we het hebben uitgebreid voor heel Nederland. Nu kan iedereen waarnemingen van kattenprooien doorgeven via www.vzz.nl. Ook waarnemingen van aangereden egels of marters kunt u daar kwijt.

Gijs met muis Foto: Peter Twisk

In het kader van het onderzoek naar vogelgriep verzamelen SOVON en de Zoogdiervereniging zo veel mogelijk waarnemingen van dode dieren, omdat ook zoogdieren deze ziekte kunnen krijgen en er aan sterven. Als er plotseling ergens in Nederland veel dode vogels en zoogdieren gevonden worden zou daar sprake kunnen zijn van een uitbraak van vogelgriep. Om een referentie te krijgen van de hoeveelheid dode dieren die onder normale omstandigheden gevonden worden, wordt u verzocht dood gevonden zoogdieren en vogels door te geven via www.vzz.nl.

Zoogdieren en Natura2000-gebieden

In februari konden alle Nederlanders reageren op de ontwerp-aanwijzingsbesluiten voor 111 Natura2000-gebieden. De Zoogdiervereniging VZZ heeft ook gereageerd, waarbij met name is gevraagd om duidelijker aan te geven dat maatregelen nodig zijn voor gebieden die van belang zijn voor de noordse woelmuis en de meervleermuis. Daarnaast worden toevoegingen in de besluiten nodig geacht ten gunste van ingekorven en vale vleermuis, gewone en grijze zeehond, en bruinvis. We gaan er van uit dat het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit onze reactie verwerkt in de definitieve aanwijzingsbesluiten. Zo niet, dan kunnen we als belangbehartiger voor de zoogdieren daar bezwaar tegen maken. Een middel dat we, bij flagrante tekortkomingen, zeker niet zullen schuwen.

Werk een lid

Kent u een natuurliefhebber die veel over zoogdieren praat, regelmatig naar buiten gaat op zoek naar vleermuizen of muizenbotjes uit braakballen peutert, maar die nog geen lid van De Zoogdiervereniging van Nederland is. Wijs hem of haar dan op ons bestaan, geef een Zoogdier cadeau of surf samen naar www.vzz.nl en maak hem of haar lid. Het lidmaatschap kost maar €18,- per jaar.

17 november 2007 bijzondere ledendag

In verband met het 55-jarig bestaan van de vereniging. Bij het ter perse gaan van dit nummer van Zoogdier was nog niet bekend hoe we deze verjaardag gaan vieren, maar noteer in ieder geval alvast 17 november in uw agenda.

VRIJWILLIGERS GEZOCHT

Er wordt hard gewerkt om alle waarnemingen die de afgelopen jaren in het kader van VZZ-projecten verzameld zijn in de Zoogdierdatabank te krijgen. Maar het is zo veel dat we op zoek zijn naar extra menskracht. Wil jij ons helpen, neem dan contact op met Dennis Wansink op het kantoor van de vereniging.

Giften

In februari zijn de leden benaderd om de Zoogdiervereniging dit jaar extra te steunen. Het bestuur dankt alle leden die de vereniging extra financiële steun aanboden. We zullen het goed gebruiken.

Giften zijn nog steeds van harte welkom. Wilt u de Zoogdiervereniging ook helpen de zoogdieren te beschermen, maak dan een gift over naar giro 203737, onder vermelding van Zoogdierfonds.

Dennis Wansink

Nieuwe eindredacteur 'Zoogdier'

Per 1 januari heeft Zoogdier een nieuwe eindredacteur. in de vorm van Imre Veen. Zij zal zich één dag in de week bezighouden met ons blad en daarnaast beschikbaar zijn voor Lutra en andere uitgaven van de VZZ. Tijdens haar HBO-opleiding Diermanagement aan het Van Hall Instituut heeft ze verschillende redactionele projecten uitgevoerd. Daarna heeft ze gewerkt als assistent webmaster en eindredacteur bij de Rijksuniversiteit Groningen.

Marius den Boer

